

АКРЕДИТАЦИЈА ПРОГРАМА СТУДЕНТСКА СТРУЧНА ПРАКСА

Проф. др Дамњан Радосављевић

ПОДСЕТНИК ЗА СТУДЕНТСКУ СТРУЧНУ ПРАКСУ У ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ

АУТОРИ:

- 1. Проф.др Ратко Николић,**
- 2. Проф.др Дамњан Радосављевић,**
- 3. Проф.др Илија Ковачевић,**
- 4. Проф.др Ендре Пап,**
- 5. Проф.др Бранислав Јеремић,**
- 6. Др Иван Булатовић, проф. струк. студија**
- 7. Проф. Јелица Ђокић,**
- 8. Проф.др Дарко Плећаш,**
- 9. Проф.др Душица Павловић,**
- 10. Проф.др Славица Спасић**

УВОД

Аутори су хтели да овај Подсетник представља једну врсту водича кроз процес обављања студентске стручне праксе, како за студенте тако и за сва остала лица укључена у наведени процес.

На овај начин аутори Подсетника су хтели да олакшају студентима процес обављања студентске стручне праксе и да их потакну да већ током студија почну размишљати о изградњи своје професионалне каријере.

Подсетник је сачињен на бази сличних упутстава која својим студентима нуде водеће високошколске установе у свету.

ОСНОВНИ ТЕРМИНИ

Студентска стручна пракса или стручна пракса (*eng. internship*) – представља облик наставне активности у току студија који подразумева практичан рад студента у циљу употпуњавања теоријског, академског знања и успостављања веза са практичним знањима и искуствима неопходним за обављање будућег посла.

Студентска стручна пракса може се дефинисати као ангажовање са пуним или делимичним радним временом, дугорочног или краткорочног карактера, са дефинисаном новчаном накнадом или без новчане накнаде, као самоусмеравајућа или одређена упутствима ментора или као било која комбинација горе наведених елемената.

ОСНОВНИ ТЕРМИНИ

Независно о форми у којој је студентска стручна пракса спроводи, основна карактеристика је, да током обављања студентске стручне праксе студенти изграђују ставове и промишљају будући развој сопствене каријере у стварном пословном окружењу.

Студент – јесте студент академских или струковних студија који у току школовања обавља студентску стручну праксу.

ОСНОВНИ ТЕРМИНИ

Предузеће – (компаније, организације, друштва, институције, мала, средња и велика предузећа, радње, удружења у јавном, државном, приватном и мешовитом власништву) које има потребе, жељу и могућности да ради на припреми, организацији и реализацији студентских стручних пракси.

ОСНОВНИ ТЕРМИНИ

Супервизор студентске праксе или **Руководилац студентске праксе**, је лице које у оквиру предузећа са одговарајућим стручним искуством и личним квалитетима се добровољно укључује у програм за реализацију студентске стручне праксе.

Ово лице обавља већи број задатака и активности које су усмерене на припрему, организацију и контролу реализације студентских стручних пракси, прати и усмерава рад студената, евалуира њихов учинак и постигнуте резултата и припрема одговарајуће извештаје.

ОСНОВНИ ТЕРМИНИ

Ментор праксе – наставни радник на универзитету /факултету/ одн. високошколској установи (професор, асистент, докторант) који у сарадњи са супервизором праксе врши све припремне, организационе и контролне активности неопходне за успешну реализацију студентске праксе.

ЕСПБ БОДОВИ И СТУДЕНТСКА СТРУЧНА ПРАКСА

Уколико је студентска стручна пракса обавезна за завршетак програма (или дела програма) она мора бити део исхода учења и оптерећења студената, и самим тим има ЕСПБ бодове.

Број бодова који је додељен студентској стручној пракси треба да буде укључен у укупан број бодова одговарајуће академске године.

Приликом развоја програма, једнако као и за сваки други део програма, наставно особље одређује исходе учења које студенти треба да остваре кроз студентску стручну праксу.

ЕСПБ БОДОВИ И СТУДЕНТСКА СТРУЧНА ПРАКСА

Уколико је студентска стручна пракса део организоване мобилности (нпр. Еразмус стручна пракса), у Уговору о учењу за студентску стручну праксу, наводи се број бодова који ће бити додељени студенту уколико савлада очекиване исходе учења.

Исходи учења који су постигнути кроз студентску стручну праксу која се не сматра обавезним делом програма, наведени су и у Додатку дипломе.

ТРАЈАЊЕ И РЕАЛИЗАЦИЈА СТРУЧНЕ ПРАКСЕ

Минимални број часова студентске стручне праксе је 90 сати годишње за сва образовно-научна поља осим у специфичним областима поља.

Студентска стручна пракса се оцењује нумеричким оценама од 5 до 10 и уписује се у пријаву, индекс и у додатак дипломи.

ТРАЈАЊЕ И РЕАЛИЗАЦИЈА СТРУЧНЕ ПРАКСЕ

Оцена студентске стручне праксе не улази у просек оцена студирања.

Студентска стручна пракса се бодује са 30 сати, један ЕПСБ бод и улази у збир бодова минимално 60 бодова по години студија.

Студентска стручна пракса није активна настава.

Студентска стручна пракса може да се изводи у предузећима или јавним установама као и у сопственим лабораторијама огледним добрима или клиничким наставним базама.

ТРАЈАЊЕ И РЕАЛИЗАЦИЈА СТРУЧНЕ ПРАКСЕ

Студент потписује уговор о обављању студентске стручне праксе у одговарајућој установи и добија упут за обављање стручне праксе од стране високошколске установе.

Током реализације студентске стручне праксе студент води дневник праксе који потписује студент и руководилац студентске стручне праксе у установи где обавља студентску стручну праксу.

По обављеној студентској стручној пракси студент пише извештај о обављеној студентској стручној пракси који са дневником предаје и брани пред ментором стручне праксе у високошколској установи.

ТРАЈАЊЕ И РЕАЛИЗАЦИЈА СТРУЧНЕ ПРАКСЕ

По обављеној пракси руководилац студентске стручне праксе у установи потписује дневник праксе, попуњен образац за оцењивање студената на пракси и потом издаје потврду о обављеној стручној пракси.

Целокупна документација о студентској стручној пракси чува се у Студенској служби у одговарајућерм студенском досијеу.

Ментор стручне праксе води реализацију стручне праксе, прегледа дневник и извештај о стручној пракси и оцењује квалитет реализације стручне праксе са попуњавањем пријаве о стручној пракси и упис у индекс.

ЗАКОН О РЕГУЛИСАНИМ ПРОФЕСИЈАМА И ПРИЗНАВАЊУ ПРОФЕСИОНАЛНИХ КВАЛИФИКАЦИЈА

Доктор медицине

Оспособљавање доктора медицине обухвата завршетак универзитетских студија медицине у трајању од најмање пет година који може бити исказан у ЕСПБ бодовима и садржи најмање 5.500 сати теоријског и практичног образовања на универзитету или под надзором универзитета.

Доктор денталне медицине

Оспособљавање доктора денталне медицине обухвата завршетак универзитетских студија денталне медицине, у трајању од најмање пет година, које може бити исказано одговарајућим ЕСПБ бодовима и садржи најмање 5.000 сати теоријског и практичног образовања.

ЗАКОН О РЕГУЛИСАНИМ ПРОФЕСИЈАМА И ПРИЗНАВАЊУ ПРОФЕСИОНАЛНИХ КВАЛИФИКАЦИЈА

Медицинска сестра опште неге

Оспособљавање за медицинску сестру опште неге састоји се од најмање 4.600 сати теоријског и клиничког оспособљавања у пуној сатници током најмање три године стручног образовања или струковних студија, а које може бити исказано у одговарајућим ЕСПБ бодовима.

Трајање теоријског оспособљавања из става 2. овог члана представља најмање једну трећину, а трајање клиничког оспособљавања најмање једну половину минималног трајања оспособљавања и укључује најмање програм из члана 36. овог закона.

ТРАЈАЊЕ И РЕАЛИЗАЦИЈА СТРУЧНЕ ПРАКСЕ

Практичан рад и теренски изласци у оквиру предмета је активна настава (ДОН) и није стручна пракса.

Студентска стручна пракса може да се изводи групно или индивидуално.

Студент може обавити студентску стручну праксу и у иностранству уколико је у складу са исходима учења на студијском програму.

Студент при попуњавању анкете оцењује реализацију студентске стручне праксе.

МЕДИЦИНСКЕ НАУКЕ

Струковне и академске студије сестринства

Члан 31 Директиве 2005/36/ЕС о признавању стручних квалификација наводи основне захтеве за обуку медицинских сестара општег профила.

Према овој директиви обука сестара одговорних за општу негу мора да обухвати најмање три године учења или 4600 часова теоријске и клиничке обуке, где на теоријску обуку отпада најмање једна трећина, на трајање клиничке обуке најмање једна половина минималног трајања обуке.

Овај захтев се такође односити и на академске студије сестринства у четворогодишњем трајању.

МЕДИЦИНСКЕ НАУКЕ

Клиничка обука која се изводи кроз активну наставу (практична настава у оквиру одређених клиничких предмета и кроз студентску стручну праксу) је део обуке медицинских сестара на којој будуће сестре уче, као део тима у непосредном контакту са здравим или болесним лицима и/или заједницама да организују, пружају и процењују потребну свеобухватну сестринску негу, на основу знања и вештина које су стекле.

Студентска стручна пракса ће се одвијати у клиничким наставним базама у болницама и у другим здравственим установама и у заједници под надзором руководиоца студентске стручне праксе, наставника сестринске неге, у сарадњи са другим квалификованим сестрама.

Максималан број студената у групи за практичну наставу на претклиничким предметима је 15, а на клиничким 7.

Максималан број студената у групи за теоријску наставу је 80, са толеранцијом од 10%.

МЕДИЦИНСКЕ НАУКЕ

Студентска стручна пракса се може изводити и као летња стручна пракса и у оквиру одговарајућих семестара најчешће у другој и трећој години студија.

Број часова студентске стручне праксе треба да допуни часове активне наставе тако да укупни број часова на студијском програм буде преко 4000.

МЕДИЦИНСКЕ НАУКЕ

Интегрисане студије медицине и стоматологије

Студентска стручна пракса за студенте медицине и стоматологије је део наставног процеса на овим интегрисаним студијским програмима.

Студенти се упућују на студентску стручну праксу ради употпуњавања теоретског знања са практичним, у циљу успешнијег стицања компетенција које су предвиђене исходом студијског програма, а које ће олакшати укључивање доктора медицине и доктора стоматологије у професионални рад.

Студентска стручна пракса има за циљ да студентима олакша примену стручних и научних знања у пракси.

МЕДИЦИНСКЕ НАУКЕ

Интегрисане студије медицине и стоматологије

Директива 2005/36/ЕС о признавању стручних квалификација наводи основне захтеве за обуку доктора медицине.

Према овој директиви студијски програм за стицање звања доктор медицине мора да обухвати најмање шест година учења или 5500 часова теоријске и клиничке обуке.

МЕДИЦИНСКЕ НАУКЕ

Интегрисане студије медицине и стоматологије

Студијски програм стоматологије у трајању од најмање 5 година поред часова теоријске и практичне наставе, такође садржи и студентску стручну праксу.

Студентска стручна пракса се може обавити током распуста (летња стручна пракса) као и током наставног процеса у терминима и роковима дефинисаним студијским програмом.

МЕДИЦИНСКЕ НАУКЕ

Интегрисане студије медицине и стоматологије

За сваку клиничку (лабораторијску) вештину коју ће студент медицине и стоматологије савладати и усвојити кроз студентску стручну праксу, у програму стручне праксе треба да буде дефинисан ниво вештине:

1 = студент има теоријско знање о вештини. (Т)

2 = студент има теоријско знање о вештини, али је не изводи самостално, тзв. посматрано извођење. (П)

3 = студент има теоријско знање о вештини, оспособљен за извођење под надзором. (А)

4 = студент има теоријско знање о вештини, оспособљен за самостално извођење, изводи процедуру рутински (И)

МЕДИЦИНСКЕ НАУКЕ

Интегрисане студије медицине и стоматологије

Студент може да обави студентску стручну праксу и у иностранству.

У случају упућивања студента на студентску стручну праксу у иностранство, руководиоцац студентске стручне праксе дужан је да се званичним дописом обрати организацији у иностранству и достави програм стручне праксе.

МЕДИЦИНСКЕ НАУКЕ

Струковне студије фармације

Струковне студије фармације трају три године и имају 1200 часова стручне праксе која се изводи у другој и трећој години студија по 600 сати.

Ове студије нису регулисане Европском директивом 2013/55/EU (*Directive 2013/55/EU of the European Parliament and of the Council*) о признавању стручних квалификација.

Студентска стручна пракса на специјалистичким и мастер струковним студијама је минимум по 120 сати годишње и по 4 бода.

МЕДИЦИНСКЕ НАУКЕ

Струковне студије фармације

У току обављања Студентске стручне праксе, студент учи да примењује и развија знања и вештине које је стекао у току студија, изграђује лични професионални став, понашање и одговорност према професији и корисницима услуга.

Циљ студентске стручне праксе је да студент буде активно укључен у процесе који се одвијају у здравственом сектору сходно његовим компетенцијама, а уз процену и асистенцију ментора.

Кроз студентску стручну праксу студент се оспособљава да теоријско и ограничено практично знање прошири и интегрише у динамичне процесе који се одвијају на релацији здравствени радник – корисник.

МЕДИЦИНСКЕ НАУКЕ

Струковне студије фармације

Студент ће бити оспособљен за тимски рад, поштовање хијерархије, препознавање своје улоге у тиму и преузимање одређеног броја задатака по процени ментора, упознавање и ограничено учествовање у сложеним терапијским процедурама и здравствено васпитни рад.

Студентска стручна пракса за студенте на струковним студијама реализује се у апотеци и болничкој апотеци, а може да се изводи у оквиру одговарајућих семестара, али и као летња стручна пракса.

МЕДИЦИНСКЕ НАУКЕ

Интегрисане академске студије фармације и фармације-медицинске биохемије

Студентска стручна пракса за студенте на интегрисаним академским студијама студијског програма Фармација и Фармација-медицинска биохемија је део наставног процеса.

Студије трају 5 година, односно 10 семестара.

Студентска стручна пракса у II години је минимум 90 сати (3 бода), у III години минимум 90 сати (3 бода) у IV години минимум 120 сати (4 бода) а у петој години студија 300 сати и 10 бодова.

Број часова студентске стручне праксе у курикулуму на студијском програму Фармација и Фармација-медицинска биохемија допуњава часове активне наставе.

МЕДИЦИНСКЕ НАУКЕ

Интегрисане академске студије фармације и фармације-медицинске биохемије

Извођење студентске стручне праксе за студенте фармације је делимично у складу са Европском директивом 2013/55/EU (*Directive 2013/55/EU of the European Parliament and of the Council*) о признавању стручних квалификација за фармацеуте.

Ова Директива наводи основне захтеве за формално оспособљавање фармацеута које траје најмање пет година и обухвата четири године теоријског и практичног оспособљавања на универзитету и шест месеци стручне праксе у апотеци и/или болничкој апотеци под руководством ментора.

МЕДИЦИНСКЕ НАУКЕ

Интегрисане академске студије фармације и фармације-медицинске биохемије

Студентска стручна пракса за студенте на студијском програму Фармација реализује се у апотеци и болничкој апотеци, а за студенте на студијском програму Фармација-медицинска биохемија у клиничко-биохемијским, токсиколошким и лабораторијама за санитарну хемију.

Студент може да обави студентску стручну праксу и у иностранству.

У случају упућивања студента на стручну праксу у иностранство, руководилац студентске стручне праксе дужан је да се званичним дописом обрати организацији у иностранству и достави програм студентске стручне праксе.

МЕДИЦИНСКЕ НАУКЕ

Ветеринарска медицина

Студентска стручна пракса за студенте ветеринарске медицине је део наставног процеса на интегрисаним студијском програму.

Студенти се упућују на студентску стручну праксу ради употпуњавања теоретског знања са практичним, у циљу успешнијег стицања компетенција које су предвиђене исходом студијског програма, а које ће олакшати укључивање доктора ветеринарске медицине у професионални рад.

Студентска стручна пракса има за циљ да студентима олакша примену стручних и научних знања у пракси. Директива 2005/36/ЕС о признавању стручних квалификација наводи основне захтеве за обуку доктора ветеринарске медицине.

МЕДИЦИНСКЕ НАУКЕ

Ветеринарска медицина

Студентска стручна пракса се може обавити током распуста (летња стручна пракса) као и током наставног процеса у терминима и роковима дефинисаним студијским програмом.

За сваку клиничку вештину коју ће студент ветеринарске медицине савладати и усвојити кроз студентску стручну праксу.

Интегрисани студијски програми ветеринарске медицине академских студија сходно исходима учења морају имати најмање 90 сати стручне праксе на другој години и 3 бода, на трећој години 90 сати и 3 бода, на четвртој години 120 сати и 4 бода, на петој години 120 сати стручне праксе и 4 бода и на шестој години 240 сати и 8 бодова.

МЕДИЦИНСКЕ НАУКЕ

Ветеринарска медицина

Студент може да обави студентску стручну праксу и у иностранству.

У случају упућивања студента на стручну праксу у иностранство, руководилац стручне праксе дужан је да се званичним дописом обрати организацији у иностранству и достави програм стручне праксе.

.

МЕДИЦИНСКЕ НАУКЕ

Ветеринарска медицина

Студентска стручна пракса се може обавити на ветеринарским клиникама, у станицама и амбулантама, ветеринарским научним и дијагностичким институтима, на фармама, ергелама, кланицама, млекарама, сточарским фармама и другим организацијама специјализованим за делатност у области здравствене заштите животиња, анималне производње, прераде и контроле намирница анималног порекла.

МЕДИЦИНСКЕ НАУКЕ

Ветеринарска медицина

Струковне студије ветеринарске медицине у трајању од три године морају имати најмање 120 сати стручне праксе на другој години и на трећој години најмање 120 сати стручне праксе.

Студијски програми специјалистичких струковних студија морају имати најмање 120 сати стручне праксе а на мастер струковним студијама ветеринарске медицине минимална стручна пракса је по 120 сати на свакој години студија и максимум 4 бода по години студија.

ПОТРЕБНА ДОКУМЕНТАЦИЈА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ СТУДЕНТСКЕ СТРУЧНЕ ПРАКСЕ

Свака високошколска установа треба да поседује следећу документацију за реализацију студентске стручне праксе – Прилог 1:

Образац 1: Правилник о студентској стручној пракси (сачињава високошколска установа)

Образац 2: Уговор закључен са установом где ће се обављати стручна пракса (потписује високошколска установа и послодавац)

Образац 3: Уговор о реализацији студентске стручне праксе за сваког студента (потписује високошколска установа, послодавац и студент)

Образац 4: Упут за обављање студентске стручне праксе (потписује ментор стручне праксе у високошколској установи)

ПОТРЕБНА ДОКУМЕНТАЦИЈА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ СТУДЕНТСКЕ СТРУЧНЕ ПРАКСЕ

Образац 5: Потврда о обављењој стручној пракси (потписује и оверава послодавац и руководилац стручне праксе у установи где је обављена пракса)

Образац 6: Дневник стручне праксе (дневник стручне праксе води студент а потписује студент и руководилац стручне праксе у установи где је обављена пракса)

Образац 7: Извештај о обављеној стручној пракси (составља и потписује студент)

Образац 8: Формулар за нумеричко оцењивање студента на пракси (потписује руководилац стручне праксе у установи где је обављена пракса)

ПОТРЕБНА ДОКУМЕНТАЦИЈА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ СТУДЕНТСКЕ СТРУЧНЕ ПРАКСЕ

Образац 9: Формулар за оцењивање студента о обављеној стручној пракси (попуњава ментор стручне праксе у високошколској установи)

Образац 10: Писмо препоруке за обављање стручне праксе (потписује ментор стручне праксе)

Образац 11: Изјава о обављеној стручној пракси (пише и потписује студент)

Образац 12: Техничка служба за стручну праксу у високошколској установи.

ОБРАСЦИ ЗА СТУДЕНТСКУ СТРУЧНУ ПРАКСУ

У доле наведеним формуларима дати су примери потребних образаца за обављање студентске стручне праксе.

Формуларни образац бр. 1. ЗАХТЕВ за обављање студентске стручне праксе

Формуларни образац бр. 2. ПИСМО ПРЕПОРУКЕ за студентску стручну праксу

Формуларни образац бр. 3. ИЗВЕШТАЈ о обављеној студентској стручној пракси

Формуларни образац бр. 4. МИШЉЕЊЕ ментора – послодавца о полазнику на студентској стручној пракси

Формуларни образац бр. 5. (Назив организације, адреса, контакт особа, телефон) ПОТВРДА о обављеној студентској стручној пракси.

ЗАКЉУЧАК

Приказани Подсетник о студентској стручној пракси у високом образовању за сва поља представља основу за унапређење квалитета студентске стручне праксе.

<http://nsvo.gov.rs/wp-content/uploads/2013/11/Подсетник-за-студентску-стручну-праксу.pdf>

ХВАЛА НА ПАЖЊИ!

ХВАЛА НА ПАЖЊИ